

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การจ้างงานคนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
คนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ (กรณีบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน))

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้มีหนังสือ ที่ พม ๐๖๐๕/๑๖๓๙๘ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์โดยสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ได้มีหนังสือชี้แจงการปฏิบัติตามกฎหมายเรื่องการจ้างงานคนพิการ โดยเห็นว่า บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นหน่วยงานของรัฐได้ส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการไม่สอดคล้องกับ มาตรา ๓๔ ซึ่งกำหนดให้สถานประกอบการเท่านั้นส่งเงินเข้ากองทุน และต่อมาบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้มีหนังสือชี้แจงว่า บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) มีสถานะเป็นนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และบริษัทไม่ได้เป็น หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๔ ดังนั้น จึงสามารถเลือกส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา ๓๔ แทนการจ้างงานคนพิการตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีดังกล่าว เป็นข้อโต้แย้งทางกฎหมายของหน่วยงานของรัฐสองหน่วยงานขึ้นไป จึงขอส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยว่า บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) สามารถเลือกส่งเงินเข้ากองทุน ตามมาตรา ๓๔ แทนการจ้างงานคนพิการตามมาตรา ๓๓ หรือดำเนินการตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหาหรือของกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ) ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงและสำนักงาน ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ) และผู้แทนบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า ข้อหาหรือดังกล่าวมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) มีสถานะเป็น “หน่วยงานของรัฐ” ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

คนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่ กรณีจึงต้องพิจารณาจากนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ในมาตรา ๔^๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้ “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เมื่อพิเคราะห์ความหมายของนิยามดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่า นิยามดังกล่าวมุ่งหมายให้หน่วยงานของรัฐ หมายถึงส่วนราชการทั้งหมด สำหรับรัฐวิสาหกิจมุ่งหมายเฉพาะรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา โดยมีได้มุ่งหมายให้หมายความรวมไปถึงรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นด้วยการจดทะเบียนในรูปแบบบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด หรือรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นในรูปแบบอื่น เมื่อบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) แปรสภาพมาจากการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยโดยการเปลี่ยนทุนของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยเป็นหุ้นแล้วดำเนินการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นบริษัทมหาชนจำกัด ตามมาตรา ๒๒^๒ แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงมีผลให้บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ไม่อยู่ในความหมายของ “รัฐวิสาหกิจ” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ สำหรับข้อพิจารณาว่า บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จะอยู่ในความหมายของคำว่า “หน่วยงานอื่นของรัฐ” ในนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวหรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) เห็นว่า เมื่อมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดความหมายของรัฐวิสาหกิจที่จะเป็นหน่วยงานของรัฐตามคำนิยามหน่วยงานของรัฐไว้ชัดเจนว่า คือ รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา คำว่า “หน่วยงานอื่นของรัฐ” จึงไม่อาจมีความหมายถึงรัฐวิสาหกิจอีก แต่หมายความว่าเฉพาะหน่วยงานของรัฐรูปแบบอื่น เช่น องค์การมหาชนหรือองค์กรอิสระ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จึงไม่อยู่ในความหมายของ “หน่วยงานอื่นของรัฐ”

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒มาตรา ๒๒ เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้เปลี่ยนทุนของรัฐวิสาหกิจใดเป็นหุ้นและจัดตั้งบริษัทแล้ว ให้นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด แล้วแต่กรณี จดทะเบียนบริษัทนั้นตามรายละเอียดที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ

การจดทะเบียนตามวรรคหนึ่งให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมใด ๆ อันเกี่ยวแก่การนั้น

ให้หุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนตามวรรคหนึ่งเป็นหุ้นที่มีการชำระค่าหุ้นเต็มมูลค่าแล้ว และให้กระทรวงการคลังถือหุ้นดังกล่าวไว้ทั้งหมด

การจดทะเบียนตามวรรคหนึ่งมิให้นำบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพและการจัดตั้งบริษัทมาใช้บังคับ

เมื่อมีการจดทะเบียนบริษัทตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้การดำเนินกิจการของบริษัทเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด แล้วแต่กรณี เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ และให้รายการต่าง ๆ เกี่ยวกับบริษัทที่ได้จดทะเบียนไว้มีผลบังคับใช้ต่อไป จนกว่าจะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

เมื่อบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ไม่ได้มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และไม่ได้มีสถานะเป็นหน่วยงานอื่นของรัฐ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จึงไม่ใช่ “หน่วยงานของรัฐ” ตามนิยามในมาตรา ๔^๓ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จึงสามารถเลือกส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา ๓๔^๔ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้

(นายอัษฎพร จารุจินดา)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

^๓โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๔มาตรา ๓๔ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่มีได้รับคนพิการเข้าทำงานตามจำนวนที่กำหนดตามมาตรา ๓๓ ให้ส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา ๒๔ (๕) ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุน

นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ต้องส่งเงินเข้ากองทุนตามวรรคหนึ่ง แต่มิได้ส่งส่งล่าช้าหรือส่งเงินไม่ครบถ้วน ให้เสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีของจำนวนเงินที่ยังไม่ได้ส่งเข้ากองทุน

นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งรับคนพิการเข้าทำงานหรือส่งเงินเข้ากองทุนตามวรรคหนึ่งมีสิทธิได้รับยกเว้นภาษีเป็นร้อยละของจำนวนเงินค่าจ้างที่จ่ายให้แก่คนพิการหรือเงินที่ส่งเข้ากองทุนแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด